

PUTEREA UMBREI

**Istории din lumea informațiilor
secrete**

De la Ceaușescu la Băsescu

**General brg. (r) Aurel I. Rogoian
față în față cu Dan Andronic**

Prefață
ION CRISTOIU

Postfață
MIREL CUREA

PROEMA

2019

PREFAȚĂ.....	13
<i>Securitatea ca Serviciu de informații și contrainformații.....</i>	<i>15</i>
<i>Lucrătorii fostei Securități erau și ei români. Români obișnuiți.....</i>	<i>19</i>
<i>Un lucru rar la un fost ofițer de Securitate: umorul.....</i>	<i>22</i>
<i>Serviciile străine îi recrutau încă de mici.....</i>	<i>24</i>
<i>Fără patimă despre Nicolae Ceaușescu.....</i>	<i>26</i>
<i>Prăbușirea lui Ceaușescu era inevitabilă.....</i>	<i>28</i>
<i>Cînd Conducătorii se cred Infaillibili.....</i>	<i>31</i>
<i>Mîncătorii din S.R.I. și S.I.E. Dar și dintre S.I.E. și S.R.I.....</i>	<i>33</i>
<i>„Publicarea dosarului de la Securitate al lui Sorin Roșca Stănescu” ...</i>	<i>35</i>
<i>Cum a pus la cale Ion Iliescu ditamai Potemkiniada.....</i>	<i>36</i>
<i>Corneliu Vadim Tudor cere Securității o vilă de protocol.....</i>	<i>39</i>
<i>Securitatea a fost un instrument al Puterii Politice.....</i>	<i>44</i>
O EXPLICAȚIE NECESARĂ.....	49
DE CE, DAN ANDRONIC ?!	55
CAPITOLUL I.....	58
<i>Antemergătorii Securității.....</i>	<i>59</i>
<i>Acapararea instrumentelor puterii abolite.....</i>	<i>59</i>
<i>Serviciul I Organizare.....</i>	<i>63</i>
<i>Brigada Mobilă.....</i>	<i>64</i>
<i>Direcția Generală a Siguranței Statului.....</i>	<i>67</i>
<i>Direcția Generală a Securității Poporului.....</i>	<i>69</i>
<i>Direcția Generală a Securității Statului.....</i>	<i>70</i>
<i>Securitatea, sub dominația alogenilor.....</i>	<i>72</i>
<i>Dekaghebizarea și românizarea Securității.....</i>	<i>75</i>
CAPITOLUL II.....	78
<i>Securitatea, instrument al luptei de clasă.....</i>	<i>78</i>
<i>Revoluția permanentă.....</i>	<i>78</i>
<i>„Sfărâmarea vechii orânduiri” – etapele luptei de clasă.....</i>	<i>79</i>
<i>Omniprezența, omnipotența și ubisciența Securității – mit sau realitate?.....</i>	<i>83</i>
<i>Lupta antiteroristă – context și necesitate.....</i>	<i>95</i>
CAPITOLUL III.....	100
<i>Securitatea a murit! Trăiască securitatea!.....</i>	<i>100</i>
<i>Trei aspiranți la șefia noii Securități.....</i>	<i>100</i>

Puterea umbrei. Istorii din lumea informațiilor secrete

<i>Gelu Voican-Voiculescu, succesorul de trei zile al generalului Iulian Vlad</i>	102
<i>Agenții G.R.U. dezintegrează Securitatea</i>	103
<i>Fostul secretar al Consiliului de Apărare a Țării restructurează Securitatea</i>	105
<i>Cadavrul Securității, între șacalii K.G.B. și G.R.U. Câștigător: Virgil Măgureanu</i>	110
<i>Un bilanț catastrofal al directoratului lui Virgil Măgureanu</i>	118
<i>Remember „Terasa Anda”</i>	121
<i>Berevoiești, Berevoiești</i>	122
<i>Diviziunea „Oprimarea Constituției”</i>	124
<i>Războiul lui Virgil Măgureanu cu Sorin Roșca Stănescu și generalul Gheorghe Dan</i>	127
<i>Dumitru Cristea, un fost adjunct al directorului Virgil Măgureanu</i>	137
<i>Studentii Bogdan Neidoni și Florian Coldea</i>	141
<i>Vizita lui Ion Iliescu în S.U.A.</i>	145
<i>Virgil Măgureanu – o fișă și o fotografie</i>	147
CAPITOLUL IV	163
<i>Fascinația riscului, ca opțiune de viață</i>	163
<i>Debutul carierei</i>	163
<i>Dacă aterizează rușii, dați foc pistei!</i>	167
<i>Ucenicia contraspionului</i>	178
<i>Veterani ai Securității, ca modele</i>	190
<i>Cântăreț în Biserica Luterană</i>	202
<i>Remember: Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Berlin</i>	203
<i>Disparația Zoiei Ceaușescu</i>	204
<i>„În numele legii, se condamnă la moarte...”</i>	206
<i>Comunismul, între „visul de aur al omenirii” și realitate</i>	208
<i>Experiența tatei în Țara Sovietelor</i>	213
<i>Credeam în reformarea și în reînnoirea ideologică</i>	218
<i>Uniunea Europeană este neomarxistă?</i>	221
<i>Prăbușirea sistemului era previzibilă la începutul anilor '80</i>	222
<i>F.M.I. a strâns cureaua. Va crăpa cureaua sau poporul?</i>	223
<i>Pacepa și economia gri de la frontiera cu Iugoslavia</i>	228
<i>Pilda regelui Olav al V-lea despre relativitatea ideologiilor</i>	232
<i>„Am o stimă deosebită pentru poporul ales”</i>	234
<i>Ce fel de oameni promova Ceaușescu</i>	237

Numărătoarea inversă și pentru România.....	239
Profilul ofițerului de informații	240
Când România arăta promițător.....	242
Sistemul socialist, amenințare globală	243
România, strangulată.....	244
CAPITOLUL V.....	247
Omul din umbra generalului Vlad.....	247
Sub trei generali în doi ani.....	247
Avangardist de stânga, periculos	248
Director de cabinet al secretarului de stat	254
Iulian Vlad – omul și demnitarul	257
Iulian Vlad și Nicolae Ceaușescu.....	267
Elena Ceaușescu și Tudor Postelnicu – un pol paralel de putere	268
„Să trăiți, tovarășe secretar general adjunct!“	271
„Nu mai mințiți și aveți în vedere că noi avem cătușele!“	273
Generalul Vlad și-a avertizat colaboratorii în legătură cu șocul final ..	274
Tudor Postelnicu îi ia generalului Iulian Vlad șeful de cabinet	276
Șeful de cabinet al lui Tudor Postelnicu, la comanda „Afacerilor Interne“	283
Provocarea	283
Străjer al Constituției și al legalității	284
„Jurăm cu mâna pe Constituție, dar filăm în draci!“	286
Păstrarea secretului – „garanție a constituționalității“	287
Virgil Măgureanu și Iulian Vlad.....	293
Amenințat cu moartea	294
CAPITOLUL VI.....	297
Generali și generali.....	297
Neagu Cosma, un profesionist dedicat intereselor României	297
Generalul Nicolae Pleșiță – un exponent consecvent al funcției repressive a Statului	306
Generalul Gheorghe Diaconescu – contraspionul din siajul C.I.A.	310
Generalul Traian Ciceo avea „tinichea“ la dosar	318
Generalul Mihai Pacepa, corupătorul înaltei nomenclaturi.....	322
Generalul Victor Marcu: „Pacepa a lucrat pentru ruși“	326
Rușii l-au revendicat pe Tudor Postelnicu drept agentul lor	327
Varianta americană despre recrutarea lui Pacepa de către N.K.V.D.	329
„Sinuciderea“ șefului biroului anti-K.G.B. de la Securitatea	

Capitalei.....	333
Generalul Ioan Talpeș – istorii despre cine a trădat și a predat „Fantomele“?	335
Ca șef al S.I.E., Caraman „nu m-a dat pe spate“	352
CAPITOLUL VII	355
Relațiile externe ale Securității	356
Securitatea, în vâltoarea evenimentelor planetare	356
Dosarele de relații externe ale D.S.S.	361
CAPITOLUL VIII.....	364
Partidul și Securitatea.....	364
Guvernările nepopulare generează poliții politice secrete.....	364
Securitatea statului, aparat special al partidului	366
Controlul partidului a vulnerabilizat contraspionajul	367
CAPITOLUL IX	370
Întâmplări cu Nicolae Ceușescu	370
„Fotoreporter“ la deschiderea anului universitar 1970.....	370
„Atentat reușit“	375
Nicu Ceaușescu și Jean Maurer, sub lupa Securității	379
CAPITOLUL X.....	384
Comploturile împotriva lui Ceușescu.....	384
Complotiștii, „nomina odiosa“	384
Fractura Virgil Măgureanu – Ion Iliescu.....	386
Academia „Ștefan Gheorghiu“, în obiectiv	388
Scindarea României a prevenit-o Patriarhul Bisericii Ruse!	392
De ce nu a reușit Măgureanu?	394
Conspirații grele și conspiratori de carton	395
CAPITOLUL XI	403
Marele vecin de la Răsărit	403
Antisovietismul, realitate sau tactică politică	403
Misterele Unității Speciale U.M. 0110	407
Obsedantul caz Mihai Pacepa	411
Agentul Rusiei din Administrația Prezidențială. Traian Băsescu și relațiile cu Republica Moldova și Federația Rusă	416
CAPITOLUL XII.....	428
Omul M.I.-6 pentru București	428
Un spion britanic atent și generos cu Nicolae Ceaușescu	428

Re	Cum era să se încuscrească Emil Bodnăraș cu un lord	429
	Generalul Ilie Ceaușescu, între C.I.A. și M.I-6	430
	Marin Sorescu, Intelligence Service și „Mișcarea Transcendentală“ ..	431
CAPITOLUL XIII		436
	Cazul Brucan – C.I.A. sau K.G.B.?	436
	De la N.K.V.D. la C.I.A., via Departamentul Securității Statului.....	436
	Dosarul de informator al lui Silviu Brucan	437
	Liviu Turcu, încheietorul de pluton	438
	Intermezzo Teodor Meleșcanu.....	441
	Șefii S.I.E., un fel de ambasadori nu prea luați în seamă.....	443
	Meritele lui Liviu Turcu în Securitate.....	446
CAPITOLUL XIV		449
	Desidenții noștri erau ai altora	449
	General Nicolae Pleșiță: „Din când în când, să-i ajungă mâna lungă a revoluției!“	449
	Un Václav Havel nu am avut!	451
	Cazul Gheorghe Ursu	455
	Șeful D.S.S. nu monitoriza dosarele de urmărire informativă.....	459
	Opozanții serioși evitau să aducă servicii inamicilor României.....	462
	Renta regală.....	464
CAPITOLUL XV		469
	Securitatea și Direcția de Informații a Armatei	469
	Securitatea, în custodia Armatei	469
	„Nu puteam să spunem că Armata a tras...“	476
CAPITOLUL XVI		481
	Începutul sfârșitului.....	481
	Agenții altor puteri întotdeauna au conspirat împotriva României ...	481
	Ioan-Alexandru Munteanu, o victimă a lui Tudor Postelnicu	498
	La cea mai înaltă tensiune.....	508
CAPITOLUL XVII		516
	Ion Iliescu și Generalul Iulian Vlad	516
	Iliescu și Vlad, militanți ai tineretului revoluționar	516
	Iulian Vlad, acuzat de eșecul lui Iliescu la vizita lui Ceaușescu în județul Iași.....	517
	Ion Iliescu: „Pe generalul Iulian Vlad l-am cunoscut în decembrie 1989“	522

CAPITOLUL XVIII	525
Revenirea din exil.....	525
Sub al zecelea director al Securității.....	525
Traian Băsescu – un președinte-jucător de agenți secreți.....	531
Partea băsesco-diversionistă a cazului Omar Hayssam.....	560
Operațiunile speciale „Babylon” și „Damasc”.....	566
CAPITOLUL XIX	576
Triunghiul Bermudelor.....	576
Troica Velișcu – Timofte – Vântu.....	576
Băsescu încalecă S.R.I.-ul.....	577
Triumviratul eșuat.....	596
CAPITOLUL XX	610
„Enigma Petre Roman”.....	635
Comintern after Comintern.....	635
CAPITOLUL XXI	645
Un alt grup de la Cluj.....	645
Spionaj, sub acoperirea studiilor doctorale.....	645
CAPITOLUL XXII	648
Sub șase miniștri de interne.....	648
Ion Stănescu – un reformator al Securității și cel mai iubit ministru de Interne.....	648
Arestarea bibliotecilor.....	668
Teodor Coman – iubit de popor.....	671
George Homoștean – cel mai longeviv ministru de Interne.....	673
„Epoca Tudor Postelnicu”.....	682
Instructorul de spioni „Speranța”, cel prins cu mâna în pungă.....	684
Arestarea lui Mircea Răceanu a determinat sinuciderea unui director din spionajul românesc.....	686
CAPITOLUL XXIII	701
„Intelectualii” Securității.....	701
Tribunii Barbu și Vadim și tribunele „Săptămîna” și „România Mare”, între adevăr și diversiune.....	701
De ce a a susținut Petre Roman „România Mare”?.....	703
Acasă la Eugen Barbu.....	706
Corneliu Vadim Tudor, un spion mai puțin.....	707

EPILOG 717	717
<i>Centru oameni și cărți</i>	
<i>Biserica și politica de stat</i>	717
<i>S.R.I. și alegerile democratice</i>	722
<i>„Sunt imun față de sentimentul înfrângerii“</i>	724
POSTFATĂ 727	727
INDEX DE NUME 729	729

Antemergătorii Securității

Acapararea instrumentelor puterii abolite

Dan Andronic (D.A.): În urmă cu doi-trei ani ne-am întâlnit pentru prima dată și am început să discutăm despre rolul Securității în istoria României. Cred că tocmai se lansase cartea-interviu cu generalul Iulian N. Vlad. Citind-o, am avut senzația că uneori întrebările dumneavoastră erau mai ample decât răspunsurile. M-a uimit mulțimea de amănunte pe care le știți și ușor-ușor am început să înțeleg că sunteți un martor de neevitat atunci când vorbim despre acest subiect, despre instituția care marchează viitorul României de peste 50 de ani. Ați fost în serviciu activ sub mandatele a 10 miniștri de Interne sau directori ai principalului serviciu național de informații, de la Securitatea Statului (1970-1989) până la Serviciul Român de Informații (1990-2006). Din 1977 și până în 1989 ați lucrat nemijlocit cu generalul Iulian N. Vlad. În perioada anilor 1990-1995 ați fost efectiv, indiferent de funcția deținută, asistentul prim-adjuncților directorului S.R.I., generalii Mihai Stan și Victor Marcu, pentru ca între 2001-2006 să lucrați cu directorul S.R.I. Alexandru-Radu Timofte, o perioadă în calitate de consilier, dar și ca șef al Direcției de Planificare Integrată a Resurselor Informaționale, Reglementare, Coordonare Operativă și Cooperare, care, din câte pot să-mi dau seama, era, practic, Statul Major al Serviciului. În total, 25 de ani ați fost anonimul foarte important din umbra puterii secrete, ceea ce vă conferă o autoritate greu de contestat.

Nu întotdeauna am fost de acord cu ceea ce spuneți, mi se părea că exagerați cu anumite afirmații, dar calitatea de scormonitor în măruntaiele unei perioade încă învăluite într-o ceață artificială nu v-am contestat-o. Am avut încredere că ceea ce îmi spuneți va fi făcut în mod onest, repet, având rezerva unei abordări personale, subiective. Ca istoric, am învățat că un

adevăr complex nu poate fi descoperit decât dacă-l privești ca pe un diamant șlefuit, dinspre fiecare latură.

Așa că v-am propus un dialog deschis, plecând de la o abordare subiectivă a acelor vremuri, de martor ocular, cu o viziune care în mod cert nu va fi pe placul multora. Mai ales că trecem prin perioade diferite de timp, vom trece de la Nicolae Ceaușescu la Adrian Năstase sau Traian Băsescu, vom vorbi de spionaj și spioni, de unii oameni care și-au trădat țara, de alții care au apărut-o, de istorii complicate și necunoscute.

Să începem cu originea „răului”. Cum s-a înființat Securitatea?

Aurel Rogoian (A.R.): Știți, este un adevăr de neocolit că și bisericile creștine s-au clădit cu pietre din templele păgâne. Securitatea nu a apărut de la un moment zero. Instrumentele puterii regimului politic abolit după 23 august 1944 s-au dovedit a fi la fel de necesare și la fel de eficiente și pentru instaurarea și consolidarea noii puteri.

Până la data de 30 august 1948, când s-a înființat Direcția Generală a Securității Poporului (D.G.S.P.), N.K.V.D.-ul (Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne al Uniunii Sovietice) și Secția Cominternului¹ pentru România și-au infiltrat agenții în structurile de informații, de siguranță și ordine ale statului român – Serviciul Special de Informații (S.S.I.), Siguranța Generală, Poliția și Jandarmeria – pe care le-au preluat și le-au pus sub controlul autorității militare sovietice de ocupație.

D.A.: *S-a discutat mult despre acest moment, sunt convins că cititorii mai tineri nu pot înțelege acele vremuri. Așadar, să intrăm în miezul discuției despre caracterul național al serviciilor de informații. Cum a fost posibilă, cum s-a realizat infiltrarea*

¹ Internaționala Comunistă, cunoscută și ca Internaționala a III-a, fondată în 1919 de Lenin și de Partidul Comunist Rus (bolșevic), avea ca scop lupta prin toate mijloacele posibile, inclusiv lupta armată, pentru răsturnarea burgheziei mondiale și pentru formarea unei republici sovietice internaționale, ca un stadiu de tranziție către abolirea definitivă a statului.

structurilor de forță, cine au fost colaboraționiștii ocupantului sovietic?

A.R.: Înainte de a vorbi de colaboraționiștii ocupantului, trebuie să observăm și să reflectăm la o altă realitate, de dimensiuni mult mai importante și, de aceea, infinit mai îngrijorătoare – ocupația informativă secretă multiseculară a României de către Rusia, o mare putere vecină, foarte interesată de noi de peste cinci secole. Ce vreau să spun? Serviciile secrete ale Rusiei, din vremea misionariatului pravoslavnicilor și a escapadelor domnilor și boierilor moldoveni din ce în ce mai spre est, au lucrat și au aici tradiții consolidate într-o jumătate de mileniu.

Coordonarea operațiunii de acaparare a structurilor de forță, după documente și alte aparențe, este atribuită lui Emil Bodnăraș², el deținând în perioada martie 1945 –

² Emil (Emilian) Bodnăraș (n. 10 februarie 1904, Iaslovăț-Suceava – d. 24 ianuarie 1976, București). Studii: Facultatea de Drept din Iași, Școala Militară din Timișoara, Școala Specială de Ofițeri de Artilerie din București, Școala Superioară a Serviciilor Speciale din Moscova (1932-1935). Activitatea: În anul 1932 a dezertat în U.R.S.S., de unde a revenit clandestin în 1935, fiind arestat și condamnat la 10 ani de muncă silnică pentru dezertare în timp de pace, sustragere de acte oficiale și crime împotriva siguranței statului. După rejudecarea procesului, i s-a redus condamnarea la numai cinci ani de închisoare. A fost eliberat din penitenciarul de la Caransebeș, la sugestia Serviciului Special de Informații, ceea ce vine în susținerea versiunii că dezertarea sa ar fi făcut parte dintr-o operațiune a S.S.I. de infiltrare în serviciile speciale sovietice și în Comintern. În 1944, împreună cu Constantin Pârvulescu și Iosif Rangheț, în numele Cominternului, l-au înlăturat pe Ștefan Foriș de la conducerea Partidului Comunist din România, care a fost preluată de Gheorghe Gheorghiu-Dej. La 23 august 1944, sub numele conspirativ „inginerul Ceaușu”, împreună cu Lucrețiu Pătrășcanu au reprezentat comuniștii la arestarea mareșalului Ion Antonescu și a ministrului Afacerilor Străine, Mihai Antonescu, pe care i-au predat ulterior autorităților militare sovietice. Cariera: secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri, însărcinat cu supravegherea serviciilor secrete și șeful Serviciului Secret al Armatei (martie 1945 – noiembrie 1947); ministrul Forțelor Armate (5 noiembrie 1947 – 4 octombrie 1955); vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (20 august 1954 – 4 octombrie 1955); prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (4 octombrie 1955 – 19 martie 1957); ministrul Transporturilor și Telecomunicațiilor (20 martie 1957 – 27 aprilie 1959); vice-

noiembrie 1947 funcția de secretar general la președinția Consiliului de Miniștri, cu rang de subsecretar de stat pentru supravegherea Serviciului Special de Informații, a Siguranței Generale a Statului, a Poliției și Jandarmeriei. În realitate, agenții sovietici, deja prezenți în România, unii fiind trimiși clandestin, în toată perioada interbelică, pe post de instructori politici din partea Cominternului, alții ca spioni, teroriști, inclusiv parașutați, dar și sub acoperiri onorabile, au ieșit, cum se spune, la lumină, preluându-și rolurile pentru acapararea pilonilor puterii. În marea lor majoritate, agenții N.K.V.D.-ului din această categorie au fost eliberați din închisori, unde își executau pedepsele pentru spionaj, terorism și alte infracțiuni privind siguranța statului, iar în perioada detenției stabiliseră legături strânse cu liderii și militanții comuniști.

În perioada la care ne referim, mișcarea comunistă internațională era strict controlată de la Moscova prin Primul Directorat – Operațiuni Externe (I.N.U.) al N.K.V.D.-ului, partidele comuniste fiind, cu puține excepții, agenturi sovietice pentru crearea mișcărilor insurgente, pentru exportul revoluției și instaurarea comunismului în întreaga lume.

D.A.: România era trecută în sfera de influență a Moscovei după înțelegerea de la Yalta din 1945. Dar înțeleg că această infiltrare s-a produs înainte. Se poate vorbi de o planificare bazată pe un plan bine pus la punct?

A.R.: Putem vorbi despre tehnologia exportului de revoluție. În patru ani de la evenimentele din 23 august 1944, N.K.V.D.-ul a acaparat structurile de forță menționate, le-a folosit, apoi le-a desființat și le-a înlocuit cu instituțiile noului regim politic. Cu mențiunea că o parte a personalului operativ, care nu a avut tangență cu repri-

președinte al Consiliului de Miniștri (20 martie 1957 – 17 martie 1965); vicepreședinte al Consiliului de Stat (17 martie 1965 – 24 ianuarie 1974).

marea mișcării comuniste, a fost păstrat, în nu puține situații, până la vârsta pensionării. În structurile de informații externe și contraspionaj, ofițerii care realizaseră penetrări în spațiile occidentale au fost menținuți.

Serviciul I Organizare

D.A.: *Să ne întoarcem la momentul inițial. Cum a fost creată, modelată instituția de forță a noii democrații populare, după chipul și asemănarea sovieticilor?*

A.R.: Antemergătorul Securității a fost o structură a Comitetului Central al Partidului Comunist din România, Serviciul I Organizare, condus de Timofei (Pantiușa) Bodnarenko, românizat, Gheorghe Pintilie³.

Serviciul I Organizare avea ca atribuții oficiale securitatea sediilor și a conducătorilor partidului, precum și rezolvarea chestiunilor administrative. Ulterior, acest serviciu a devenit Secția Politico-Administrativă și, mai târziu, Gospodăria de Partid.

Neoficial, serviciul asigura acoperirea rezidenței spionajului sovietic (I.N.U.) și a activităților secrete ale N.K.V.D.-ului, respectiv conducerea vastei rețele subversive cu care fusese acoperită România în perioada interbelică și contracararea acțiunilor serviciilor secrete britanice, americane și franceze. Nu în ultimul rând, serviciul supraveghea activitatea rușilor albi care emigraseră în România.

³ Gheorghe Pintilie (n. Timofei Bodnarenko în 1902, la Tiraspol – d. 11 august 1985, în București) a fost agent al Secției N.K.V.D. din Transnistria, unde s-a instruit pentru acțiuni subversive (spionaj și sabotaj) împotriva statului român. Prima misiune din România a îndeplinit-o în 1928 și avea ca scop înființarea unei rețele de diversione și spionaj. Siguranța l-a descoperit și l-a arestat. A fost deținut trei ani în penitenciarele Doftana, Văcărești și Caransebeș, unde i-a cunoscut pe Gheorghe Gheorghiu-Dej, Teohari Georgescu, Iosif Chișinevschi și alți viitori lideri comuniști. Pintilie a fost însărcinat să depisteze agenții serviciului Siguranței Statului infiltrați printre deținuții comuniști. A fost eliberat din detenție după 23 august 1944.